

श्री सत्यविजय जैनग्रंथमाळा नं. १

पूज्यपाद परमगुरु आचार्य श्री विजयकीर्ति-

सूरीश्वरपादपद्मेभ्यो नमो नमः

॥ पोसह विधि ॥

— द्रव्य सहायक —

वरखगढ निवासी शा. हुकमाजी ठाकरजी

(मारवाड)

प्रकाशक

श्री सत्यविजय जैन ग्रन्थमाळाना कार्यवाहक—

शा बालाभाई मुळचंद—अमदावाद.

जैन एडवोकेट प्रेस घीकांटा—अमदावाद.

शान्तिलाल वाडीलाल शाहे छाप्यो,

प्रत (१०००) प्रथमावृत्ति. संवत् १९८५

अमूल्य

श्री सत्यविजय जैनग्रंथमाला नं. १

पूज्यपाद परमगुरु आचार्य श्री विजयनीति-

सूरीश्वरपादपद्मेभ्यो नमो नमः

॥ पोसह विधि ॥

—: तथा :—

बारव्रतनी टीप

— द्रव्य सहायक —

तखतगढ निवासी शा. तुलसाजी ठाकरजी

(मारवाड)

प्रकाशक

श्री सत्यविजय जैन ग्रन्थमालाना कार्यवाहक—

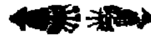
शा बालाभाइ मुलचंद—अमदावाद.

प्रत १०००)   प्रथमावृत्ति.   (संवत् १९८९

अमूल्य

— प्रातःस्मरणीय पूज्यपाद अनुयोगाचार्य पण्डित श्री —

सत्यविजयगणीनां स्तुत्यष्टकम्

सूरेः श्रीविजयादिसिंहसुगुरोः पट्टाचलाहर्मणेः ।
साधर्म्यं बिभरांबभूव भुवि यो भास्वत्प्रभावोऽनिशम् ॥
स्फूर्जत्प्रौढतरप्रबुद्धिविभवो विद्वद्गणेनेडितः ।
पंन्यासो वितनोतु सत्यविजयो मोदं सतां चेतसि ॥१॥

श्रामण्ये यमिनां विलोक्य सहसा शैथिल्यमाचारतः ।
नीता येन मुमुक्षवः पदमहो रम्यं क्रियोद्धारतः ॥
पंचाचारधुरा प्रसाधनपटुर्ज्ञानक्रियालंकृतः ।
केषां नो गुरुवर्यसत्यविजयो वंद्यो मुनीनां प्रगे ॥२॥

यच्चञ्चच्छारदचारुचंद्ररुचिरं कुंदोज्ज्वलं यद्यशो ।
निस्सीमप्रसरं समेऽपि भुवने भ्राम्यच्चिरं सर्वतः ॥
विश्रान्त्यै ननु तस्थिवत्सुरपथे मन्येऽमृतांशुच्छलात् ।
सोऽयं कस्य न राति सत्यविजयश्चित्रं मुहुश्चेतसि ॥३॥

स्याद्वादामृतपूरसम्भृतमरं सद्युक्ति शुक्तेः स्फुर—
न्नानाज्ञेयकदंबमौक्तिकवरैराकीर्णमत्युच्चकैः ॥
विभ्राजन्नयभंगभंगिगमवज्रस्तोमकिर्मीरित ।
वर्णं तर्कवितर्कजालबहुलोद्दामोर्मिभिः स्फूर्जितम् ॥४॥

तीर्त्वा श्रीलजिनागमोदकनिधिं मेधा महाबेडया ।
येनानायि स्वकीयचेतनविभुर्गीतार्थकोटिं पराम् ॥
स्वान्तध्वान्तहरो जयेन भविनां पूर्वेव भास्वत्करः ।
सः श्रीमान् रमतां नु सत्यविजयः संघस्य चेतो भुवि ॥५॥

कर्पूरः कुशलश्च यस्य विनयान्तः छात्रवर्यौ बुधौ ।
सञ्जातौ स्वपदारविंदयुगले भृङ्गायमाणावुभौ ॥
औणांचीम्मनसोल्लसद्गुणगणं योऽध्याप्य शास्त्रं ययौ ।
स स्ताद्यो मुनिधीर सत्यविजयश्चेतः प्रसत्त्यै सदा ॥६॥
धैर्यौदार्यशमक्षमादिकलितं सम्यक् नयाधिष्ठितं ।
प्रष्टारं जिनवाङ्मयेन सरणिं निर्वाणपुर्या अहो ॥
दृष्ट्वा यं सुगुणैश्च यस्य विजयश्रीः संश्रिता यं स्वयं ।
प्रीणीयात्खलु कं न सत्यविजयः सुत्रामवंद्योऽधुना ॥७॥
इत्थं श्रीजिनशासनोन्नतिधुरां धौरेयतामादधत् ।
संनूतो मयका धियाल्पतरया सौभाग्यभाग्योदयः ॥
सोऽयं श्रीतपगच्छपूतगगने भास्वां पतिर्दीप्तिमान् ।
आचन्द्रार्कं जयताम्नु सत्यविजयः स्वर्गस्थितः कीर्तिमान् ॥८॥

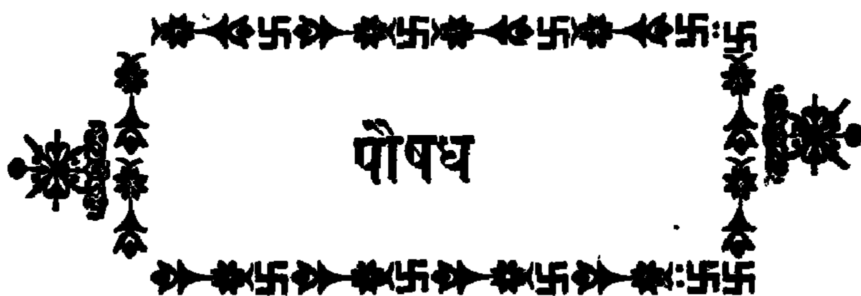
|| अनुक्रमणिका ||

श्री सत्यविजयजैनग्रन्थमाला नं. १

पूज्यपाद परमगुरु श्रीविजयनीतिसूरीश्वर पाद-

— पद्मेभ्यो नमोनमः —

पौषध

धर्मनी पुष्टिने जे धारण करे तेने " पौषध "कहीये, श्रावकना बार व्रतमां ए अग्यारमुं व्रत छे. अष्टमी चतुर्दशी विगेरे पर्वतिथिने दिवसे चार पहोरनो अथवा आठ पहोरनो करवामां आवेछे. ते पौषधना मुख्य चार भेद छे, १ आहारपौषध–उपवास विगेरे तप करवो ते. २ शरीरसत्कार पोसह–शरीरनी स्नानविलेपनादिकवडे विभूषा–सत्कार न करवो ते. ३ ब्रह्मचर्य पोसह–शियळ पाळवुं ते अने ४ अव्यापारपोसह–सावद्य व्यापार सर्वनो त्याग करवो ते.

आ चारे प्रकारना पोसहना देशथी अने सर्वथी एम बे बे भेद थतां मुख्य आठ भेद थायछे. अने संयोगी भेद ८० थायछे. परन्तु वीचा थैनी परम्पराए हालमां मात्र आहारपोसह ज देशथी अने सर्वथी करवामां आवेछे. बाकीना त्रण प्रकारना पोसह तो सर्वथीज थइ शकेछे. आहारपोसहमां चउविहार उपवास करवो ते सर्वथी अने तिविहार उपवास, आयंबिल, नीवी एकासणु करवुं ते देशथी समजवो. मात्र रात्रिना चार पहोरनो पोसह करनारे पण दिवसे एमांनु कांइ पण व्रत करेलुं होवुं जोइये एवो नियम छे.

पोसह करवा इच्छनारे प्रभातमां वहेला उठीने राइ पडिक्कमणुं जरूर करवुं जोइए. विधिना जाण श्रावको तो पडिलेहण अने देववन्दन पण ते साथेज करेछे.[1] त्यारपछी जिनमन्दिरनी जोगवाइ होय तो जिनपूजा करीने पछी उपाश्रये आवी गुरु समक्ष पोसह उच्चरवो. हालमां आ प्रमाणे प्रवृत्ति छे. परन्तु मुख्यवृत्तिए सवारे पोसह लइने पछी प्रतिक्रमण करवुं, पछी पडिलेहणना आदेश मांगी पडिलेहण करवी, अने पछी देव वांदवा अने सझाय करवी. प्रतिक्रमण साथे पडिलेहण न करनारे नीचे प्रमाणे विधि करवी.

---

१ पोसह लेवा अगाउ देव वांदे तेणे पण सझाय तो पोसह उच्चर्या पछीज करवी.

पोसह लेवानो विधि

प्रथम खमासमण दइ, प्रगट लोगस्स कहेवा पर्यंत इरियावहि पडिक्कमी, इच्छाकारेण संदिसह भगवन् पोसह मुहपत्ति पडिलेहुं ? एम कही, गुरु आदेश आपे एटले ' इच्छं " कहीने मुहपत्ति पडिलेहवी.पछी खमा० 'इच्छा० पोसह संदिसाहु ? इच्छं. खमा० इच्छा० पोसह ठाउं ? पछी इच्छं कही बे हाथ जोडी नवकार गणी, ' इच्छकारी भगवन् पसाय करी पोसह दंडक उच्चरावोजी ' कहेवुं. एटले गुरु पोसहनी करेमिभंते नीचे प्रमाणे उच्चरावे.

" करेमिभंते पोसहं । आहार पोसहं देसओ सव्वओ । सरीरसक्कारपोसहं सव्वओ । बंभचेर पोसहं सव्वओ । अव्वावारपोसहं सव्वओ । चउव्वि-

---

१ खमा० खमासमण देवुं

२ इच्छा० इच्छाकारेण संदिसह भगवन् कहेवुं.

हे पोसहं ठामि। जाव दिवसं[१] (अहोरत्तं) पज्जुवासामि। दुविहं तिविहेणं। मणेणं वायाए काएणं। न करेमि न कारवेमि। तस्स भंते पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि॥"

पछी खमासमण दइ इच्छा० सामायिक मुहपत्ति पडिलेहुं ? इच्छं कही, मुहपत्ति पडिलेहीने, खमा० इच्छा० सामायिक संदिसाहुं ? इच्छं. खमा० इच्छा० सामायिक ठाउं ! इच्छं कही बे हाथ जोडी नवकार गणी 'इच्छकारी भगवन् पसाय करी सामायिक दंडक उच्चरावोजी' कहेवुं, गुरु करेमिभंते सामाइयं' नो पाठ कहे. तेमां एटलुं विशेष जे.... "जावनियमं " ने ठेकाणे " जावपोसहं " कहे पछी

---

१ चार पहोरनो अथवा शेष दिवसनो करनारने माटे ' जाव दिवसं ' कहेवुं, आठ पहोरनो करनारने माटे ' जाव अहोरत्तं ' कहेवुं, रात्रिना चार पहोरवाळाने " जाव शेष दिवसं रत्तं ' कहेवुं अने दिवसनो चार पहोरनो करनारज रात्रिनो चार पहोरनो पण करे तो कोटीसहित छे माटे जाव अहोरत्तं' कहेवु.

खमा० इच्छा० बेसणे संदिसाहुं ? इच्छं. खमा० इच्छा० बेसणे ठाउं ? इच्छं खमा० इच्छा० सज्झाय संदिसाहुं ? इच्छं. खमा० इच्छा० सज्झाय करुं ? इच्छं कही त्रण नवकार गणवा. पछी खमा० इच्छा० बहुवेल संदिसाहुं ? इच्छं खमा० इच्छा० बहुवेल करशुं, इच्छं खमा० इच्छा० पडिलेहण करुं? इच्छं कहीने मुहपत्ति विगेरे पांच उपगरणो पडिलेहवा. पोसह लीधा अगाउ घरे अथवा उपाश्रये पडिलेहण करी होय तेणे अहीं तेमज उपधि मुहपत्ति संबंधि आदेश वखते मात्र [1]मुहपत्तिज पडिलेहवी.(मुहपत्ति ५० बोलथी, चरवळो १० बोलथी, कटासणुं १५ बोलथी, [2]सुत्रनो कं-

---

१ मुहपत्तिना ५० बोल पाछल लख्याछे. ओछा बोल होय त्यां ते५०माहेना प्रथमना ग्रहणकरवा.शीर कपाळना हृदयना बे भुजानी पडिलेहणना दसबोल वर्जी बाकीना४०बोलथी मुहपत्ति पडिलेहवी.

२ पोसहमां आभूषण पहेरवा न जोइए, कंदोरो सुतनो जोइए. ते छोडी , पडिलेही , पाछो बांधीने ते संबन्धिना इरियावहि तेज वखत पडिक्कमवा. (बन्ने टंकनी पडिलेहणामां ए प्रमाणे समजवुं

चोरो १० बोलथी अने धोतीयुं २५ बोलथी पडिलेह-
वुं]. पछी खमासमण देइ, इच्छकारी भगवन् पसाय
करी पडिलेहणा पडिलेहावोजी. एम कही वडीलनुं
अणपडिलेह्युं एक वस्त्र (उत्तरासन) [1]पडिलेहवुं. पछी
खमा० इच्छा० उपधि मुहपत्ति पडिलेहुं ? इच्छं कही
मुहपत्ति पडिलेहवी. पछी खमा० इच्छा० उपधि संदि-
साहुं ?, खमा० इच्छा० उपधिपडिलेहुं ? इच्छं [2]कहीने
पूर्वे पडिलेहतां बाकी रहेल उत्तरासण, मात्रुं करवा
जवानुं वस्त्र अने रात्रि पोसह करवो होय तो कामळी
विगेरे २५–२५ बोलथी पडिलेहवां. पछी एक जणे

---

१ आ आदेश स्थापनाचार्य पडिलेहवा संबन्धी छे. गुरुमहाराजे स्थापनाचार्य पडिलेह्या न होय तो ते आ वखते पडिलेहे, गुरुने अभावे श्रावके पडिलेहवा अने प्रथमथी पडिलेह्या होय तो वडीलनुं (ब्रह्मचारीनुं)एक वस्त्र पडिलेहवुं स्थापनाचार्य अने वडीलनुं वस्त्र बे वाना पडिलेहवां नही.

२ प्रथमथी पडिलेहण करी होय तेणे अहिं विधि करतां अविधि थइ होय तेनो मिच्छामि दुक्कडं देवो.

उंडासण जाची लेवुं. तेने पडिलेही, इरियावही पडि-
क्कमीने काजो लेवो. काजो शुद्ध करीने 'पडले तपा-
सीने त्यांज स्थापनाचार्यना सन्मुख उभा रहीने इ-
रियावही पडिक्कमवा. पछी पुंजतां पुंजतां जइ का-
जो यथायोग्य स्थानके " अणुजाणह जस्सुग्गहो "
कहीने परठववो. परठव्या पछी त्रण वार " वोसि-
रे " कहेवुं. पछी मूळ स्थानके आवीने सौ साथे दे-
व वांदवा अने सज्झाय करवी.

केटलीएक वखत पोसह लीधा अगाउ पडि-
लेहण करवामां आवे छे तेनी विधि आ प्रमाणे–

॥ पडिलेहणनी विधि ॥

प्रथम इरियावही पडिक्कमीने खमासमण दइ
इच्छा० पडिलेहण करुं ? इच्छं. कही मुहपत्तिः कटा-

---

१ काजामां सचित्त एकेन्द्रिय (अनाज तथा लीली वनस्पति) नीकळे तो गुरु पासे आलोयण लेवी त्रसजीव नीकळे तो यतना करवी.

सणुं, चरवळो तथा सघळां वस्त्रनी एक साथे पूर्वे कह्या तेटला बोलथी पडिलेहण करवी. पछी डंडासण लइ, पडिलेही, इरियावही पडिक्कमी, काजो लइ शुद्ध करी, त्यांज इरियावही पडिक्कमीने विधिपूर्वक परठववो, अने त्यारपछी पूर्वोक्त विधिए पोसह लेवो; पण तेमां पडिलेहण न करवी अने काजो न लेवो. छेवटे विधि करतां जे कांइ अविधि थइ होय तेनो 'मिच्छामि दुक्कडं' दइने देव वांदवा अने सज्झाय करवी.

प्रथम जणाव्या प्रमाणे प्रातःकाळे राइ पडिक्कमणुं करवुंज जोइए; पण कोइनाथी बनी शक्युं न होय तो तेणे पडिलेहण करी, पोसह लइने, देव वांद्या अगाउ, प्रतिक्रमण करवुं. तेमां प्रथम इरियावही पडिक्कमीने (सामायिक मुहपत्ति पडिलेहवा विगेरे क्रिया कर्या विना] खमासमण दइ, आदेश मागीने, कुसुमिणदुसुमिणनो-काउसग्ग करवो; अने आगळ सात ला-

ख ने अढार पापस्थानकने बदले इच्छा० गमणागमणे आलोउं ? इच्छं कहीने गमणागमणे कहेवां. ते आ प्रमाणे–

॥ गमणागमणं ॥

इर्या समिति, भाषा समिति, एषणा समिति, आदान भंड मत्त निक्खेवणा समिति, पारिष्ठापनिका समिति, मनगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति, ए पांच समिति, त्रण गुप्ति, आठ प्रवचन माता श्रावकतणे धर्मे, सामायक पोसह लीधे, रुडीपरे पाली नहीं, खंडंन विराधना थइ होय; ते सवी हुं मन वचन कायाए करी तस्स मिच्छामि दुक्कडं ॥

छेवटे भगवानादि वंदन कर्या अगाउ खमा० इच्छा० बहुवेळ संदिसाहुं ? इच्छं. खमा० इच्छा० बहुवेळ[1] करशुं ? इच्छं कही भगवानादि वांदीने अढ्ढाइ-

---

[1] आ आदेश मागवानो हेतु वारंवार नानी मोटी दरेक क्रियामां के प्रवृत्तिमां गुरुनो आदेश मागवानुं अशक्य होवाथी बहु वखतनो आदेश भेगो मागी लेवो ए छे.

जेसु कहेवुं. अहीं सुधीनी विधि करवी. (अवसर होय तो बे चैत्यवंदन करवा.)

त्यारपछी सौनो साथे देव वांदवा तेनी विधि आ प्रमाणे—

॥ देव वांदवानी विधि ॥

प्रथम खमासमण दइ, इरियावही पडिक्कमी, लोगस्स कही, उत्तरासण नांखीने खमा० इच्छा० चैत्यवंदन करुं ? इच्छं कही चैत्यवंदन करी नमुथ्थुणं अने जयवियराय (आभवमखंडा सुधी] कही खमा० दइ चैत्यवंदन करी नमुथ्थुणं कही यावत् चार थोइओ कहेवी; पछी नमुथ्थुणं कहीने बीजीवार चार थोइओ कहेवी. पछी नमुथ्थुणं कही, बे जावंती० कही स्तवन (उवसग्गहरं अथवा बीजु) कहेवुं अने जयवियराय अरधा (आभवमखंडा सुधी] कहेवा. पछी खमा० दइ चैत्यवंदन करी, नमुथ्थुणं कहीने जयवियराय संपूर्ण कहेवा. त्यारपछी विधि करतां अविधि थइ हो-

य तेनो मिच्छामि दुक्कडं दइने प्रभातना देववंदनमां छेवटे सज्झाय कहेवी, (बपोरे तथा सांजे न कहेवो) ते सज्झायने माटे एक खमा० दइ इच्छा० सज्झाय करुं? इच्छं कही, नवकार गणीने उभडक पगे[1]बेसी एक जण मन्हजिणाणंनी सज्झाय कहे. [त्यार पछी नवकार न गणवो)

॥ श्री मन्हजिणाणंनी [2]सज्झाय ॥

मन्ह जिणाणं आणं, मिच्छं परिहर धर सम्मत्तं ॥
छव्विह आवस्सयंमि, उज्जुत्तो होइ पइदिवसं ॥१॥
पव्वेसु पोसहवयं, दाणं सीलं तवो अ भावो अ ॥
सज्झाय नमुक्कारो, परोवयारो अ जयणा अ ॥२॥
जिणपूआ जिणथुणणं, गुरुथुअ साहम्मिआणवच्छल्लं ॥
ववहारस्स य सुद्धि, रहजुत्ता तित्थजुत्ता य ॥३॥

---

१ यद्यपि उभडक बेसवानी छे. पण ए क्रिया चैत्यवन्दननी जेम योगमुद्राए करवानी छे.

२ आ सज्झायनो अर्थ पाछळ लखेलो छे ते जरूर वांचवो.

उवसम विवेक संवर, भासासमिइ छजीवकरुणा य।
धम्मिअजणसंसग्गो, करणदमो चरणपरिणामो॥४॥
संघोवरी बहुमाणो, पुथ्थयलिहणं पभावणा तिथ्थे॥
सड्ढाण किच्चमेअं, निच्चं सुगुरुवएसेणं॥५॥

॥ हवे छ घडी दिवस चडया पछी पोरसी भणाववी ॥

तेनी विधि

प्रथम खमा० इच्छा० बहु पडिपुन्ना पोरिसि कही, बीजुं खमा० दइ, इरीयावही पडिकमवा- पछी खमा०दइ इच्छा० पडिलेहण करुं? इच्छं कहीने मुहपत्ति पडिलेहवी.

त्यारपछी गुरु होय तो तेनी समक्ष राइ मुहपत्ति पडिलेहवी तेनी विधि आ प्रमाणे—

॥ राइ मुहपत्तिनी विधि ॥

---

१ आ विधि गुरुसमक्ष राइपडिक्कमणुं कर्युं होय तेमने करवानी नथी. तेम गुरु न होय तो पण करवानी नथी.

प्रथम खमा० दइ, इरियावही पडिक्कमी, खमा० दइ इच्छा° राइ मुहपत्ति पडीलेहुं ? इच्छं कही मुहपत्ति पडिलेहवी, पछी बे वांदणा देवा; पछी इच्छा० राइयं° आलोउं ? इच्छं कही तेनो पाठ कहेवो. पछी सव्वस्सवि राइयं० कहीने पन्यास होय तो बे वांदणा देवा. पन्यास न होय तो एक खमासमणज देवुं. पछी इच्छकारी सुहराइ० कहीने अब्भुट्ठिओहं खमाववुं. बे वांदणा देवा. पछी 'इच्छकारी भगवन् पसाय करी पच्चक्खाणनो आदेश देजोजी' एम कहीने पच्चक्खाण करवुं (लेवुं)

पछी सर्व मुनिराजने बे खमासमण, इच्छकारी तथा अब्भुट्ठिओहंना पाठपूर्वक वंदन करवुं.

त्यारपछी लघुशंका करवा जवा सारु कुंडी, पुंजणी अने अचित्त जळनी याचना करवी.

मात्रुं करवा जनारे अथवा ज्यारे ज्यारे उपाश्रयमांथी बहार जवुं पडे त्यारे त्रणवार 'आवस्सही'

कहेवी अने अंदर प्रवेश करतां त्रणवार 'निस्सिही' कहेवी.

मात्रुं करवा जनारे प्रथम मात्रुं करवा जवानुं वस्त्र पहेरी, कुंडी पुंजणीवडे पुंजीने लेवी; तेमां मात्रुं करीने परठववानी जग्याए प्रथम कुंडी नीचे मुकी निर्जीव भूमि जोइने ' अणुजाणह जस्सुग्गहो ' कहीने मात्रुं परठववुं. परठव्या पछी पाछी कुंडी नीचे मूकी, त्रणवार ' वोसिरे कही कुंडी मूळ जग्याए मुकी अचित्तजळवडे हाथ धोइ, वस्त्र बदली[१] स्थापनाचार्य सन्मुख आववुं अने खमासमण दइ इरियावही पडिक्कमवा.

पोसह लीधा पछी जिनमन्दिरे दर्शन करवा जरूर जवुंजोइये, न जायतो आलोयण आवे, तेथी कटासणु डाबे खभे नाखी, उत्तरासण करी चरवळो

---

१ पण अपवित्र थया होय तो ते शुद्ध करवा.

डाबी कांखमां अने मुहपत्ति जमणा हाथमां राखी-
ने ईर्यासमिति शोधतां मुख्य जिनमन्दिरे जवुं. त्यां
त्रणवार निस्सिही कहीने देरासरना पहेला द्वारमां प्र-
वेश करवो, प्रथम मूलनायकजीनी सन्मुख जइ दुर-
थी प्रणाम करीने त्रण प्रदक्षिणा देवी,पछी बीजीवा-
र निस्सिही कही रङ्गमण्डपमां प्रवेश करी दर्शन स्तु-
ति करीने खमा० दइ इरियावही पडिक्कमवा, पछी त्र-
ण खमासमण दइ निस्सिही कहीने चैत्यवन्दन कर-
वुं, पाछा जिनमन्दिरमांथी नीकळतां त्रणवार आवस्स
ही कही उपाश्रये आववुं त्यां त्रणवार निस्सिही क-
हीने प्रवेश करवो, अने सो डगलां उपरांत गयाहोइ-
ये तो इरियावही पडिक्कमवा, तथा गमणागमणे आं-

---

१ निस्सिहि आवस्सहीनी समजण पाछळ आपेली छे.

२ ज्यारे ज्यारे सो डगलां उपरात जवुं थाय त्यारे त्यारे इरियावही पडिक्कमवा ने गमणागमणे आलोववा.

लोववां, जो ¹चोमासु होय तो मध्यान्हना देव वांद्या अगाऊ बीजीवारनो काजो लेवो जोइए, तेने माटे एकजणे इरियावही पडिक्कमीने काजोलेवो अने ते शुद्ध करीने योग्य स्थाने परठववो, (त्यारपछी इरियावही पडिक्कमवा नही)

त्यारपछी मध्यान्हना देव वांदवा, (विधि पूर्ववत्) पछी जेने चउविहार उपवास न होय तेणे पच्चखाण पारवुं, तेनो विधि आ प्रमाणे—

❋ पच्चक्खाण पारवानी ²विधि. ❋

प्रथम खमा० दइ इरियावही पडिक्कमवा, यावत् लोगस्स कही खमा० इच्छा० चैत्यवन्दन करुं? इच्छं कही जगचिन्तामणिनुं चैत्यवन्दन जयवियराय सम्पूर्ण कहेवा सुधी करवुं, (स्तवन उवसग्गहरंनु

---

१ अषाढ शुदि १५ थी कार्तिक शुदि १४ सुधी. २ पोसहमां मध्यान्हना देव वांद्या अगाउ पच्चक्खाण पारी सकाय नहीं

कहेवुं) पछी खमा० इच्छा० सझाय करुं ? इच्छं कही एक नवकार गणीने मन्हजिणाणंनी सझाय कहेवी. पछी खमा० इच्छा० मुहपत्ति पडिलेहुं ? इच्छं कही मुहपत्ति पडिलेहवी. पछी खमा० इच्छा० पच्चक्खाण पारु? यथाशक्ति कही खमा० इच्छा० पच्चखाण पारुं. तहत्ति कही, जमणो हाथ मुठी वाळीने चरवळा उपर स्थापी. एक नवकार गणीने जे पच्चक्खाण कर्युं होय ते नाम लइने नीचे प्रमाणे पारवुं:....

" उग्गएसूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसि साढपोरिसि सूरेउग्गए पुरिमड्ढ मुट्ठिसहिअं पच्चक्खाण कर्युं चउविहार; आंबील, नीवी, एकासणुं कयुं तिविहार; पच्चक्खाण फासिअं, पालिअं, सोहिअं, तीरिअं किट्टिअं, आराहिअं, जं च न आराहिअं तस्स मिच्छामि दुक्कडं." पछी एक नवकार गणवो.

(तिविहार उपवासवाळाने आ प्रमाणे.)

" सूरेउग्गए उपवास कर्यो तिविहार, पोरिसि

साड्ढपोरिसि पुरिमड्ढ मुट्ठिसहिअं पच्चक्खाण कर्युं पाणहार, पच्चक्खाण फासिअं, पालिअं. सोहिअं, तिरिअं; किट्टिअं, आराहिअं, जं च न आराहिअं तस्स मिच्छामिदुक्कडं " (चउविहार उपवासवाळाने पच्चक्खाण पारवानी बीलकुल विधि करवानी नथी.]

दरेक पच्चक्खाण पारनारे छेल्लो एक नवकार गणवो.

पाणी पीवुं होय तेणे याचेलुं अचित्त जळ कटासणापर बेसीने पीवुं ने पीधेलुं पात्र लुछीने मूकवुं . पाणीवाळां पात्र उघाडां राखवा नहि.

हवे जो आंबिल, नीवी के एकासणुं करवा पोताने घेर जवुं होय तो तेणे इर्यासमिति शोधतां जवुं अने घरमां प्रवेश करतां ' जयणामंगल १' बोलीने आसन (कटासणु) नांखी, बेसीने, स्थापना स्थापी,

---

१ एटला अक्षरोज बोलवा

इरीयावही पडिक्कमवी. पछी खमा० दइ गमणाग-
मणे आळोववां. पछी काजो लइ पाटलो, थाळी वि-
गेरे भाजन तथा मुख प्रमाजीने (पुंजीने) यथासंभ-
वे[1] अतिथिसंविभाग[2] फरसीने निश्चळ आसने मौनपणे
आहारकरवो. लीधेल वस्तुमांथी बीलकुल पाछुं मुकी
न शकाय. जेने घेर जवुं न होय ते पोसह शाळाए पूर्व-
प्रेरित पुत्रादिके आणेलो आहार करे. ते प्रथम ज-
ग्या प्रमार्जीने कटासणापर बेसी भाजन मुख विगेरे
प्रमार्जी, स्थापना स्थापीने इरियावही पडिक्कमे अने
निश्चळ आसने मौनपणे आहार करे.

तथाप्रकारना कारण विना स्वादिष्ट मोदकादि
अने लविंगादिक तांबुल ग्रहण न करे. पछी मुख
शुद्ध करीने दिवसचरिम तिविहारनुं[3] पच्चक्खाण

---

१ जोगवाइ थाय तो. २ मुनिराजने दान देवुं ते.

३ पोसह विना एकासणु विगेरे करनारे पण करीने उठ्या अ-
नाउ दिवसचरिम तिविहारनुं पच्चक्खाण करवुं जोइए.

करे, त्यारपछी घरेजनार पोसहशाळाए आवीने अने पोसहशाळावाळा आहारकर्यानी जग्याएज अथवा मूळस्थानके इरियावही पडिक्कमीने जगचिंताम-णिनुं चैत्यवंदन जयवियराय पर्यंत करे. (जमवाने स्थानके काजो लेवो]

पछी बीजीवारनी पडिलेहण त्रीजा पहोर पछी मुनिराजे स्थापनाचार्यनी पडिलेहण करी होय तेनी[१] समक्ष करवी तेनी विधि आ प्रमाणे–

प्रथम खमा० दइ इच्छा० बहुपडिपुन्ना पोरिसी[२] ? कही, खमा० इच्छा० इरियावहियं पडिक्कमामि कही, इरियावही पडिक्कमवा; पछी खमा० इच्छा० गमणागमणे आलोउं ? इच्छं कही गमणागमणे आलोववा; पछी खमा० इच्छा० पडिलेहण करुं ? इच्छं कही खमा० इच्छा० पोसहशाळा प्रमाजुं ? इच्छं

---

१ स्थापनाचार्यनी पडिलेहणा कर्या अगाउ पडिलेहण न थाय

२ आ शब्दनो अर्थ 'घणा भागे पोरिसि पूर्ण थइ ?' एवो छे.

कहीने उपवास वाळाए मुहपत्ति कटासणुं ने चरवळो पडिलेहवा; अने एकासणादिक करनारे कंदोरो, धोतीयुं सुधां पांच उपकरणो पडिलेहवा. पछी खमा० इच्छकारी भगवन् पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावोजी. एम कहीने वडिलनुं एक वस्त्र पडिलेहवुं. पछी खमा० इच्छा० उपधि मुहपत्ति पडिलेहुं? इच्छं. कही मुहपत्ति पडिलेहीने खमा० इच्छा० सज्झाय करुं? इच्छं कही नवकार गणीने मन्हजिणाणंनी सज्झाय उभडक बेसीने कहेवी. पछी खाधुं होय ते वांदणा दइने[1] पाणहारनुं पच्चक्खाण करे अने तिविहार उपवासवाळा मात्र खमासमण दइ इच्छकारी भगवन् पसाय करी पच्चक्खाणनो आदेश देजोजी, कही पाणहारनुं

---

१ जो पाणी वापरवानी जरुर जेवुं होय तो मुट्ठिसहिअंनु पच्चक्खाण करे अने पडिलेहण करी रह्या पछी मुठी वाळी त्रण नवकार गणीने पाणी वापरे. ते पाणहारनु पच्चक्खाण पडिक्कमणा वखते करे. देव वांद्या पछी तो पाणी वापरी सकायज नहि.

पच्चक्खाण करे, (चोविहार उपवासवाळाने तो पच्चक्खाण करवानु नथी; पण प्रभाते तिविहार उपवासनुं पच्चक्खाण लीधुं होय ने पाणी न पीधुं होय तो आ वखते चउविहार उपवासनुं पच्चक्खाण करे.) पछी खमा० इच्छा०उपधि संदिसाहुं? इच्छं. खमा० इच्छा० उपधि पडिलेहुं ? इच्छं कही प्रथम पडिलेहतां बाकी रहेलां वस्त्रोनी पडिलेहणा करे. तेमां रात्रि पोसह करनार प्रथम कामळी पडिलेहे; पडिलेहण थइ रहे एटले सर्व उपधि (वस्त्रादि] लइने उभा थाय एटले एक जण डंडासण लावी. पडिलेही, इरियावही पडिक्कमी, काजो लइ शुद्ध करी, इरियावही पडिक्कमीने विधियुक्त परठवे. पछी सर्वे देव वांदे,

---

पोसह पार्या अगाउ प्रथमना याचेलां डंडासण, कुंडी, पाणी विगेरे गृहस्थने पाछां भळावी देवां.

पछी अवसरे देवसी अथवा पाक्षिकादि प्रतिक-

मण करे, तेमां प्रथम मात्र इरियावही पडिक्कमे अने पछी खमा० दइने चैत्यवंदन करे. सात लाख, अढार पापस्थानकने बदले इच्छा० गमणागमणे आलोउं ? इच्छं कहीने गमणागमणे आलोवे, करेमिभंते सघ- ळीमां 'जाव नियमं ' ने ठेकाणे 'जाव पोसहं ' कहे.

प्रतिक्रमण करी रह्या पछी सामायिक पारवाने बदले चार पहोरना पोसहवाळा पोसह पारे तेनी वि- धि आ प्रमाणे—

पोसह पारवानो विधि

खमा० दइ इरियावही पडिक्कमी, चउक्कसाय- थी जयवियराय पर्यंत कहीने 'खमा० इच्छा० मुहप- त्ति पडिलेहुं ? इच्छं कही मुहपत्ति पडिलेहवी. पछी खमा० इच्छा० पोसह पारु ? यथाशक्ति. खमा० इ- च्छा० पोसह पार्यो, तहत्ति कही, नवकार गणी चरवळाउपर जमणो हाथ स्थापीने सागरचंदो कहे

ते आ प्रमाणे—

— सागरचंदो[1] —

सागरचंदो कामो, चंदवडिंसो सुदंसणो धन्नो ॥
जेसिं पोसहपडिमा, अखंडिआ जीवियंतेवि ॥१॥
धन्ना सलाहणिज्जा, सुलसा आणंद कामदेवा य ॥
जास पसंसइ भयवं, दढव्वयं तं महावीरो ॥२॥

पोसह विधिए लीधो, विधिए पार्यो, विधि करतां जे कांइ अविधि हुओ होय, ते सवि हुं मन वचन कायाए करी मिच्छामि दुक्कडं ॥

पछी खमा० इच्छा० मुहपत्ति पडिलेहुं ? इच्छं कही मुहपत्ति पडिलेहीने, खमा० इच्छा० सामायिक पारु ? यथाशक्ति कही खमा० इच्छा० सामायिक पार्युं. तहत्ति कही, चरवळा उपर हाथ स्थापी नवकार गणीने सामाइय वयजुत्तो कहे पछी विधि करतां जे

---

१ आनी पहेली बे गाथानो अर्थ पाछळ श्लोको छे ते वांचवो

कांइ अविधि थइहोय तस्स मिच्छामिदुक्कडंकहे. इति॥

हवे जेणे सवारे आठ पहोरनोज पोसह लीधो होय ते सांजना देव वांद्या पछी[1]कुंडळ लीधा न होय तो लइने तथा डंडासण अने रात्रिने माटे अचित्त पाणी चुनो नांखेलु जाची राखीने पछी खमा० दइ इरियावही पडिक्कमीने खमा० इच्छा० स्थंडिल पडिलेहुं ? इच्छं कही चोवीश मांडला करे ते आ प्रमाणे-

आ मांडला रात्रिए वडीनीति लघुनीति विगेरे परठववा योग्य जग्या जोइ आवीने प्रतिलेखण निमित्ते करवाना छे तेमां प्रथम संथारा पासेनी जग्याए छ मांडला करवा—

१ आघाडे आसन्ने उच्चारे पासवणे अणहियासे.

२ आघाडे आसन्ने पासवणे अणहियासे,

३ आघाडे मज्जे उच्चारे पासवणे अणहियासे ॥

४ आघाडे मज्जे पासवणे अणहियासे ॥

---

१ कुंडल—रुना पुमडा,ते बेकानमां राखे गुमावे तोआलोयण आवे.

५ आघाडे दूरे उच्चारे पासवणे अणहियासे ॥

६ आघाडे दूरे पासवणे अणहियासे ॥

बीजा छ उपाश्रयना बारणानी मांहेनी तरफना मांडला उपर प्रमाणेज कहेवा; पण " अणहियासे ने बदले " अहियासे " कहेवुं,

त्रीजा छ मांडला उपाश्रयना बारणा बहार नजीक रहीने करवाना तथा चोथा छ मांडला उपाश्रयथी सो हाथने आशरे दुर रहीने करवाना ते बार मांडलामां फक्त ' आघाडे ' ने बदले 'अणाघाडे' शब्द कहेवो, बाकीना शब्दो उपरना छ छ मांडलामां लख्या प्रमाणेज [१]कहेवा.

ए प्रमाणे २४ मांडला कर्या पछी इरियावही पडिकमीने चैत्यवंदनपूर्वक प्रतिक्रमण पूर्ववत् करे.

जेणे सवारे चारपहोरनो पोसह उच्चर्यो छे ते-

---

१ आ मांडलावाळी जग्या प्रथमथी जोइराखवी अने मांडला स्थाप- नाजीपासे रहीने बोलवीवखत तेते जग्याए दृष्टिनो उपयोग राखवो

नोज विचार आठ पहोरनो पोसह करवानो थाय तो तेणे सांजनो पडिलेहण करतो वखते इरियावही प-डिक्कमी, खमासमण दइ, गमणागमणे आलोवीने पछी इरियावही पडिकमवाथी मांडीने 'बहुवेळ कर-शुं ?" ए आदेश पर्यंत सवारनो पोसह लेवानी वि-धि लखी छे ते प्रमाणे सर्व विधि करवी, तेमां बेसणे ठाउं ? पछी खमासमण दइ 'सज्झायमां छुं' एमज कहेवुं अने नवकार त्रणने बदले एक गणवो. त्यार-पछी सांजनी पडिलेहणमां खमा० दइ 'पडिलेहण करुं ? ए आदेश मागवानो. छे त्यांथी सघळी विधि-पूर्वक पडिलेहण करे, देव वांदे मांडला करे अने प्र-तिक्रमण पूर्ववत् करे.

मात्र रात्रिना चार पहोरनो पोसह करवो होय तेणे पडिलेहण, देववंदन विगेरे विधि दिवस छतां करवानी होवाथी वहेला आववुं जोइए, अने ते दि-वसे ओछामां ओछो एकासणानो तप करेलो होवो जोइए, तेणे करवानी विधि आ प्रमाणे–

प्रथम खमासमण दइ इरियावही पडिक्कमीने पडिलेहण (पडिलेहणनी विधि प्रमाणे) [१]करे, पछी खमा० दइ इरियावही पडिकमवाथी मांडीने यावत् 'बहुवेळ करशुं ? ' पर्यंत सथारना पोसह लेवानी विधि प्रमाणे करे अने त्यारपछी सांजनी पडिलेहणमां खमा० दइ 'पडिलेहण करुं ?' आदेश मागवानो छे त्यांथी 'उपधि पडिलेहुं ?' नो आदेश मागवा पर्यंत ते प्रमाणे विधि [२]करे. (पोसहना पच्चखाणमां जे फेर छे ते प्रथम चवेल छे) ए प्रमाणे विधि करी रह्या पछी देव वांदे, मांडला करे अने पडिक्कमणुं करे.

हवे रात्रि पोसहवाळा पहोर रात्रि पर्यंत सज्झाय ध्यान करे, पछी खमा० इच्छा० 'बहु पडिपुन्ना पोरिसि ?' कही खमा० दइ इरियावही पडिक्कमे. पछी

---

१ पोसह उचर्या पछी पडिलेहण करे ते पण ठीक लागे छे.

२ जो पहेलां पडिलेहण करी होय तो अंहि सुधी आदेश मागे पण पडिलेहण मुहपत्तिनीज करे, अने प्रथम पडिलेहण करी न होय तो सांजनी पडिलेहणनी विधिमां लख्या मुजब पडिलेहण करे,

खमा० इच्छा० बहु पडिपुन्ना पोरिसि राइय संथारए ठाउं ? (ठाइशुं] एम कहीने चउकसायनुं चैत्य-वंदन जयवियराय पर्यन्त करे, पछी खमा० इच्छा० संथाराविधि भणवा मुहपत्ति पडिलेहुं ? इच्छं कही मुहपत्ति पडिलेहीने 'निसीही निसीहि निसीहि नमो खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं आटलो पाठ नवकार तथा करेमिभंते ए बधुं त्रणवार कहे पछी संथारापोरिसिनो पाठ बोले.

— संथारा 'पोरसि —

अणुजाणह जिठ्जिा

अणुजाणह परमगुरु, गुरुगुणरयणेहिं मंडियसरीरा ॥
बहु पडिपुन्ना पोरिसि, राइअ संथारए ठामि ॥१॥
अणुजाणह संथारं, बाहुवहाणेण वामपासेणं ॥
कुक्कुडि पायपसारण, अंतरंत पमज्जए भूमिं ॥२॥
संकोइअ संडासा, उवट्टंते य कायपडिलेहा ॥

१ आनी सत्तरे गाथानो अर्थ पाछळ लख्यो छे ते उपयोगी होवाथी जरुर वांचवो,

दव्वाइ उवओगं, ऊसास निरुंभणालोए ॥३॥
जइ मे हुज्जपमाओ, इमस्स देहस्सिमाइ रयणीए॥
आहारमुवहिदेहं, सव्वं तिविहेण वोसिरिअं ॥४॥
चत्तारि मंगलं. अरिहंता मंगलं, सिद्धा मंगलं ॥
साहू मंगलं, केवलिपण्णत्तो धम्मो मंगलं ॥५॥
चत्तारि लोगुत्तमा, अरिहंता लोगुत्तमा सिद्धा लोगुत्तम
साहू लोगुत्तमा, केवलीपण्णत्तो धम्मो लोगुत्तमो ।६।
चत्तारि सरणं पवज्जामि, अरिहंते सरणं पवज्जामि ॥
सिद्धे सरणं पवज्जामि, साहू सरणं पवज्जामि,
केवलिपण्णत्तं धम्मं सरणं पवज्जामि ॥ ७ ॥
पाणाइवायमलियं, चोरिक्कं मेहुणं दविणमुच्छं ।
कोहं माणं मायं लोभं पिज्जं तहा दोसं ॥८॥
कलहं अब्भक्खाणं, पेसुन्नं रइ अरइ समाउत्तं ॥
परपरिवायं माया—मोसं मिच्छत्तसल्लं च ॥९॥
वोसिरिसु इमाइ, मुक्ख मग्ग संसग्ग विग्घ भुआइं ॥
दुग्गइ निबंधणाइं, अट्ठारस पावठाणाइं ॥१०॥

एगोहं नत्थि मे कोइ, नाहमन्नस्स कस्सइ ॥
एवं अदीणमणसो, अप्पाणमणुसासइ ॥११॥
एगो मे सासओ अप्पा, नाण दंसण संजुओ ॥
सेसा मे बाहिरा भावा सव्वे संजोग लक्खणा ॥१२॥
संजोगमूला जीवेण, पत्ता दुक्खपरंपरा ॥
तम्हा संजोग संबंधं, सव्वं तिविहेण वोसिरियं ॥१३॥
अरिहंतो मह देवो, जावज्जीवं सुसाहुणो गुरुणो ॥
जिणपन्नत्तं तत्तं इयसम्मत्तं मए गहियं ॥१४॥

आ चौदमी गाथा त्रणवार कहेवी. पछी सात नवकार गणवा. पछी नीचेनी त्रण गाथा कहेवी.

खमिअ खमाविअ मइ खमिअ, सव्वह जीवनिकाय
सिद्धह साख आलोयणह, मुज्जह वइर न भाव ।१५
सव्वे जीवा कम्मवस, चउदह राज भमंत ॥
ते मे सव्व खमाविआ, मुज्जवि तेह खमंत ॥१६॥
जं जं मणेण बद्धं, जं जं वाएण भासियं पावं ॥
जं जं काएण कयं; मिच्छामि दुक्कडं तस्स ॥१७॥

आ प्रमाणे संथारा पोरिसि कही रह्या पछी सज्झाय ध्यान करे अने ज्यारे निद्रापीडित थाय त्यारे मात्रा विगेरेनी बाधा टाळीने दिवसे पडिलेहेली जग्याए संथारो करे ते आ प्रमाणे....

प्रथम जमीन पडिलेहीने कामळी पाथरे, तेनी उपर उत्तरपट्टो[1] पाथरे, मुहपत्ति केडे भरावे; कटासणु चरवळो पडखे मूके अने मातरीयुं पहेरीने डावे पडखे हाथनुं ओशीकुं करीने सुवे.

रात्रिए चालवुं पडे तो डंडासण पडिलेहतां चालवुं.

पाछली रात्रे जागीने नवकार संभारी, भावना भावी, मात्रानी बाधा टाळी आवे. पछी इरियावही पडिक्कमी, कुसुमिण दुसुमिणनो काउसग्ग करीने रात्रि प्रतिक्रमण करे.[2]

---

१ एक पडो ओछाड.

२ प्रभातमां पोसह लीधा पछी राइ पडिक्कमणुं करवानी विधिमां जे प्रमाणे फेरफार करवानुं लखेलुं छे ते प्रमाणे आमां पण समजवुं (बहुवेळनो आदेश मागी, भगवानादि चांदी अड्ढाइज्जेसु कहेवुं]

त्यारपछी स्थापनाचार्य पडिलेहवा. पछी तेमनी सन्मुख पडिलेहण करवी ते आ प्रमाणे—

प्रथम इरियावही पडिक्कमी, खमा० इच्छा० पडिलेहण करुं ? इच्छं कही पूर्वोक्त पांच वाना पडिलेहे पछी खमा० इरियावहीपडिक्कमे पछी खमा० दइ इच्छकारी० पडिलेहणा पडिलेहावोजी. कही वडीलनुं एक वस्त्र पडिलेहे. पछी खमा० इच्छा० उपधि मुहपत्ति पडिलेहु ? इच्छं कही मुहपत्ति पडिलेहे. पछी खमा० इच्छा उपधि संदिसाहुं? इच्छं खमा० इच्छा० उपधि पडिलेहुं? इच्छं? कही बाकीना वस्त्र पडिलेहे. पछी एकजण इरियावही पडिक्कमी काजो लेइ अने काजो शुद्ध करी इरियावही पडिक्कमीने विधयुक्त परठवे.

त्यारपछी पूर्वोक्त विधियुक्त देव वांदे अने सज्झाय करे; पछी डंडासण, कुंडी, पाणी, कुंडळ कामळी विगेरे जे वस्तु जाचेली होय ते पाछा गृहस्थने भळावे ॥

पछी इरियावही पडिक्कमी, खमा० इच्छा० मुहपत्ति पडिलेहुं ? त्यांथी पोसह पारवानी विधिमां लख्या प्रमाणे सामाइय वयजुत्तो कहेवा सुधी विधि करीने पोसह पारे[1] अने अविधि थयानो मिच्छामि दुक्कडं देय. इति पोसह विधि संपूर्ण.

—: स्थंडिल जवानी विधि :—

पोसहमां कदि स्थंडिल जवुं पडे[2] तो मातरीयुं पहेरो काळनो वखत होय तो माथे कामळी ओढी[3] मुहपत्ति केडे राखी, चरवळो काखमां राखी, याची, राखेला अचित्त जळनुं नानुं लोटादि पात्र लइने जाय. त्यां निर्जीव जग्या जोइ अणुजाणह जस्सुग्गहो

---

१ प्रथम दिवसना चार पहोरनो पोसह पारवानी विधिमां चउक्कसायनुं चैत्यवंदन जयवियराय पर्यंत करवानुं लखेलुं छे ते आठ पहोरवाळाने करवानुं नथी ॥

२ रात्रि स्थंडिल जवुं पडे तो सो डगलानी अंदरज जवाय

३ काळने वखते अगासे जवुं होय तो माथे कामळीज ओढवी - कटासणुं नही, पाछा स्थाने आवी कामळी खींतीए भरावी थोडा वखत पछी संकेलवी.

कहीने बाधा टाळे. उठती वखत त्रण वार वोसिरे वोसिरे कहे, पछी पोसहशाळाए आवी हस्तपाद प्रक्षालन करी, वस्त्र बदली, स्थापनाजी पासे इरियावही पडिक्कमे. पछी खमा० इच्छा० गमणागमणे आळोउं ? इच्छं कहीने गमणागमणे आळोवे जतां आवस्सही अने आवतां निस्सिही कहे.

— माथे कामळी नाखवानो काळ —

अशाड सुदि १५ थी कार्तिक सुदि १४ सुधी सवारें ने सांजे छ घडी, कार्तिक शुदि १५ थी फागण सुदि १४ सुधी बंने टक चार चार घडी, फागण सुदि १५ थी अशाड सुदि १४ सुधी बन्ने वखत बेबे घडी

— अचित्त पाणीनो काल —

अशाड शुदि १५ थी कार्तिक शुदि १४ सुधी चुलाथी उतर्या पछी त्रण पहोरनो.

कार्तिक शुदि १५ थी फागण सुदि १४ सुधी चार पहोरनो ॥

फागण शुदि १५ थी अशाड सुदि १४ सुधी पांच पहोरनो ॥

आ प्रमाणेना काळ उपरांत अचित्त पाणी पाछुं सचित्त भावने पामे छे, तेथी पोसहमां याचेलुं पाणी काळ उपरांत रहेवा न देवुं. काळ पूर्ण थवाना वखत अगाउ अचित्त पाणीनी अंदर कळीचुनो नांखवो, जेथी चोवीश पहोर सुधी अचित्त रहे; पण जो चुनो नांखवो भूली जाय अने काळ व्यतीत थाय तो दश उपवासनी आलोयण आवे माटे उपयोग राखवो.

॥ १ परचुरण समजुती ॥

१ आ विधिमां ज्यां ज्यां इरियावही पडिक्कमवाना लख्या छे त्यां त्यां इरियावही, तस्स उत्तरी, अन्नत्थ० कही एक लोगस्सनो चंदेसु० पर्यंत काउसग्ग करीने प्रगट लोगस्स कहेवा सुधी समजवुं.

२ वखत मोडो थइ जवाना भयथी पोतानी मेळे एकला पोसह उच्चरी लेय तो फरीने तेणे गुरुसमक्ष पोसह उच्चरवो जोइए. तेमां उपधि पडिलेहुं ? पर्यंत बधा आदेश मागवा (आ विधि राइ मुहपत्ति पडिलेहणा अगाउ करवी.]

३ पडिलेहण करनारे उभडक पगे बेसीने मौनपणे पडिलेहण करवी. जीवजंतु बराबर तपासवा अने उत्तरासण पहेरवुं नहीं.

४ काजो लेनारने एक आयंबील तपनु विशेष फळ मळेछे; माटे काजो उपयोगपूर्वक बराबर लेवो.

५ पोसहमां पोसहना १८ दोष, पांच अतिचार तथा सामायिकना ३२ दोष टाळ्वानो खप करवो.

६ पोसहमां जिनमंदिरे जाय त्यारे प्रथम अग्रद्वारे अन्यव्यापार त्याग रूप निस्सिही, मध्यमां जिनमंदिरनी प्रदक्षिणा देवा विगेरे व्यापारना त्यागरूप निस्सिही अने चैत्यवंदनना प्रारंभमां अन्य सर्व क्रियाना त्यागरूप निस्सिही कहेवानी छे. उपाश्रयमां पेसतां निस्सिही कहेवी ते अन्य गमनागमन कार्यना निषेधरूप छे.

• ७ आवस्सही—आवश्यकनो अर्थसूचक छे. ते जिनमंदिरे जवाना अथवा उपाश्रये जवाना अवश्य कार्यने सूचवे छे; अर्थात् एवा प्रशस्त आवश्यक कार्य माटेज जाउं छुं एम सूचन करवा माटे आवस्सही कहेवामां आवेछे.

—२ पोसहमां जोइता उपगरणो—

दिवसना पोसहवाळाए नीचे प्रमाणे लेवा.

१. मुहपत्ति, २ चरवळो. ३ कटासणुं. ४ धोतीयुं, ५ सूतनो कंदोरो, ६ उत्तरासण, ७ मातरुं करवा जवानुं वस्त्र, ८ लेळीयुं.

रात्रिपोसहवाळाए नीचे प्रमाणे वधारे लेवा.

१ कामळी उननी [शीतकाळे २, उष्णकाळे १) २ उत्तरपट्टो सुतराउ ३ कुंडळ ४ डंडासण ५ पाणी चुनो नांखेलुं ६ वडीनीति जवुं पडे तो खप आववा मांटे लोटो.

आथी वधारे लेवानी जरुर पडे तो योग्य रीते याची लेवा.

३ मुहपत्तिना ५० बोल

१ सूत्र अर्थ तत्त्व करी सद्दहु. [दृष्टि पडिलेहणा)

२ समकित मोहनी, मिश्र मोहनी, मिथ्यात्व मोहनी परिहरुं.

३ कामराग, स्नेहराग, दृष्टिराग परिहरुं.

(आ छ बोल मुहपत्ति उभी नचावतां बोलवां]

३ सुदेव, सुगुरु, सुधर्म आदरुं.

३ कुदेव, कुगुरु, कुधर्म परिहरुं.

३ ज्ञान, दर्शन चारित्र आदरुं.

३ ज्ञान विराधना, दर्शन विराधना, चारित्र विराधन परिहरुं.

३ मनगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति आदरुं

३ मनदंड, वचनदंड, कायदंड परिहरुं

आ १८ बोल डाबा हाथनी हथेळीमां कहेवां.

अहीं सुधीना पचवीश बोल मुहपत्ति पडिलेहवाना छे. नीचेना पचवीश बोल शरीर पडिलेहवाना छे. ॥

३ हास्य, रति अरति परिहरुं. (डाबी भुजा फरता)
३ भय, शोक, दुगंच्छा परिहरुं. (जमणी भुजा फरता)
३ कृष्णलेश्या, निललेश्या, कापोतलेया परिहरुं. (मस्तके)
३ रसगारव, ऋद्धिगारव, सातागारव परिहरुं. (मुखे)
३ मायाशल्य, नियाणशल्य, मिथ्यात्वशल्य परिहरुं (हृदयं)
२ क्रोध, मान परिहरुं (डाबी भुजा पाछळ)
२ माया, लोभ परिहरुं) जमणी भुजा पाछळ)
३ पृथ्वीकाय, अपकाय, तेउकायनी रक्षा करुं, (डाबे पगे)
३ वाउकाय. वनस्पतिकाय, त्रसकायनी जयणा करुं (जमणे पगे)

आ पचास बोल केवी रीते कहेवा ? तेनी विशेष समजण गुरु मनुष्य पासेथी मेळववी.

४ पोसह मां १८ दोष टाळवां तेना नाम.

१ पोसहमां व्रती विनाना बीजा श्रावकनो आणेल आहार न वापरवो ने पाणी पण न पीवुं,
२ पोसह निमित्ते सरस आहार लेवो नहीं.
३ उत्तरवारणाने दिवसे विविध प्रकारनी सामग्री मेळववी नहि.
४ पोसहमां अथवा पोसह निमित्ते आगले दिवस देहविभूषानकरवी
५ पोसह निमित्ते वस्त्र धोवराववा नहीं.
६ पोसह निमित्ते आभूषण घडाववां नहीं अने पोसहमां आभूषण पहेराववां नहीं.

७ पोसह निमित्ते वस्त्र रंगाववां नहीं.

८ पोसहमां शरीरपरथी मेळ उतारवो नहीं,

९ पोसहमां अकाळे शयन करवुं नहीं, निद्रा लेवी नहीं.

(रात्रिने बीजे प्रहरे संथारा पोरिसी भणावीने निद्रा लेवी)

१० पोसहमां सारी के नठारी स्त्री संबंधी कथा करवी नहीं,

११ पोसहमां आहारने सारो नठारो कहेवो नही

१२ पोसहमां सारी या नठारी राज कथा के युद्धकथा करवी नहीं

१३ पोसहमां देशकथा करवी नहीं.

१४ पोसहमां पुंज्या पडिलेह्या विना लघुनीति वडीनीति परठववी नही.

१५ पोसहमां कोइनी निन्दा करवी नही.

१६ पोसहमां (वगर पोसाती) माता. पिता. पुत्र, भाइ स्त्री विगेरे सम्बन्धीओ साथे वार्तालाप करवो नही.

१७ पोसहमां चोर संबन्धी वार्ता करवी नही.

१८ पोसहमां स्त्रीनां अङ्गोपांग निरखीने जोवां नहीं. आ अढार दोष जरूर टाळवा.

॥ ५ पोसह सम्बन्धी पांच अतिचार. ॥

१ शय्या संथारानी जग्या सारी रीते दृष्टि करीने जुए नही, कदी जुए तो जेम तेम जुए ते प्रथम अतिचार.

२ शय्या संथारानी जग्या रुडी रीते प्रमार्जे नही, प्रमार्जे तो जेम

तेम प्रमार्जे ते बीजो अतिचार.

३ लघुनीति वडीनीति परठववानी भूमी सारीरीते जुए नही, जुए तो जेम तेम जुए ते त्रीजो अतिचार.

४ लघुनीति वडीनीति परठवानी भूमि तथा पोसहशाळानी भूमि सारी रीते प्रमार्जे नही, प्रमार्जे तो जेम तेम प्रमार्जे ते चोथो अतिचार

५ पोसहनी क्रिया विधिपूर्वक संपूर्ण न करे. पारणानी चिंता करे. घरे जइने करवाना सावद्य कार्यों चिंतवे, अने प्रथम लखेला पोसहना १८ दोष टाळे नही ते पांचमो अतिचार. आ पांच अतिचार टाळवा.

॥ ६ सामायिकना बत्रीश दोष ॥

(मनना)

१ शैली समज्या विना सामायक करे.
२ सामायक करीने यशकीर्तिनी वाञ्छा राखे.
३ सामायकना पसायथी धननी वांच्छा करे.
४ सामायक कर्यानो गर्व करे.
५ लोकनिन्दाना भयथी सामायक करे.
६ सामायक करीने धनादि पामवानु नियाणु करे.
७ सामायकना फळनो संदेह करे.
८ कषाययुक्त चित्ते सामायक करे.
९ गुरुनो अथवा स्थापनाचार्यनो विनय न करे.

१० भक्तिभावपूर्वक सामायक न करे.

(वचनना)

१ सामायकमां कुवचन बोले.
२ उपयोग विना अविचार्युं बोले.
३ कोइनी उपर खोटुं आळ मुके.
४ सामायकमां शास्त्रनी अपेक्षा विना स्वच्छन्दे बोले,
५ सूत्रपाठनां वचनो संक्षेप करीने बोले.
६ सामायकमां कोइ साथे कलह करे.
७ राजकथादिक चार विकथा करे.
८ सामायकमां कोइनी मश्करी करे.
९ सूत्रपाठनो उच्चार अशुद्ध करे,
१० उतावळो सूत्रपाठनो उच्चार करे.

(कायाना)

१ सामायकमां पग उपर पग चढावीने बेसे. उंचे आसने बेसे.
२ आसन वारंवार फेरवे. चपळता राखे.
३ मृगनी पेरे चारे दिशाए चळविचळ दृष्टि फेरवे.
४ सामायकमां कायावडे कांइ सावद्य क्रियानी संज्ञा करे.
५ थांभला विगेरेने ओठींगण दइने बेसे,
६ सामायकमां विनाकारण हाथ पग संकोचे ने पसारे.
७ सामायकमां आळस मरडे, कम्मर वांकी चुक्की कर्या करे.
८ आंगळी प्रमुखना टाचका फोडे

९ खस विगेरे वलुरे, खरज खणे.

१० सामायकमां हाथ पगनो टेको दइने बेसे, गळे हाथ दइने बेसे.

११ बेठा बेठा निद्रा ले, झोकां खाय,

१२ टाढ प्रमुखना कारणथी आखुं शरीर ढांकीने बेसे.

मनना, वचनना तथा कायाना मळीने आ ३२ दोष सामायकमां तेमज पोसहमां टाळवानो उद्यम करवो.

॥ ७ श्री सागरचंदानो अर्थ ॥

जीवितनो अन्त थतां पण जेमनी पौषधप्रतिमा अखंडित रही ते श्रावकोने धन्य छे तेमना नाम कहेछे, सागरचन्द्र कुमार कामजी, चन्द्रावतंस राजा अने सुदर्शन शेठ. १

सुलसा श्राविका, आनंद श्रावक अने कामदेव श्रावक—ए त्रणे धन्य छे, श्लाघा करवा योग्य छे के जेमना तेवा प्रकारना दृढव्रतने भगवान् महावीर स्वामी पोते श्रीमुखे प्रशंसे छे. २

आनी पछी जे कहीए छीए ते स्पष्ट छे. तेना अर्थनी जरुर नथी.

८ मन्हजिणाणंनी सज्झायनो अर्थ.

श्री जिनेश्वरनी आज्ञा मानवी, मिथ्यात्वनो परिहार करवो, समकित धारण करवुं षड्विध आवश्यकने विषे प्रतिदिवस उद्यमवंत थवुं. १ चतुर्दशी आदि पर्वोना दिवसोने विषे पोसहव्रत करवुं, सुपात्रने दान देवुं, शीयळ पालवुं, तप करवो, वळी अनित्यादि भावनाओ भाववी, वाचना पृच्छनादि प्रकार पांचनो स्वाध्याय करवो, नमस्कारनो पाठ करवो, परोपकार करवो अने

जयणाए प्रवर्तवुं. २ श्री जिनेश्वर भगवाननी पूजा भक्ति करवी, श्री जिनेश्वरनी स्तुति करवी, गुरुनी स्तुति करवी, अने साधर्मीओनी वत्सलता करवी, व्यवहारनी शुद्धि करवी, रथयात्रा अने तीर्थयात्रा करवी. ३ उपशम एटले क्षमा धारण करवी, विवेक धारण करवो, संवर भाव राखवो, भाषा समिति जाळववी, पृथिव्यादि छ प्रकारना जीवो उपर करुणा राखवी, धार्मिक जनोनी साथे संसर्ग करवो, तथा रसनादिक पांच इन्द्रियोने दमवी, अने चरित्रना परिणाम राखवा. ४ चतुर्विध श्री संघना उपर बहुमान राखवु, पुस्तक लखाववा अने तीर्थनी प्रभावना करवी. श्रावकने नित्य करवां योग्य आ ३६ कृत्यो छे ते सुगुरुना उपदेश वडे जाणी लेवां, ५ इति

॥ ९ संथारा पोरिसिनो अर्थ ।

हे भगवन्! तमे पोतानी इच्छाए करीने आदेश आपो; घणी प्रतिपूर्ण एवी पोरिसि थइ छे माटे रात्रि संबंधी संथारा प्रत्ये हुं करुं? १ आ प्रमाणे कही संथारो पाथरीने पछी पापव्यापारनो निषेधकरी श्रीगौतमादिक मोटा मुनीश्वर जे क्षमाश्रमण छे ते प्रत्ये नमस्कारकरे, पछी कहे—हे ज्येष्ठार्य! तमे मने आज्ञाआपो.

प्रतिरूपादिक आचार्यना म्होटा गुण ते रूप रत्नोए करीने शोभित छे शरीर जेनुं एवा हे परम गुरु! तमे मुजने आज्ञा आपो. प्रतिपूर्ण पोरिसि थइ माटे रात्रि संथारानी उपर हुं बेसुं? वळी कहे के भगवन्! तमे मुजने संथारानी आज्ञा आपो.

पछी [गुरु आज्ञा आपे एटले] बाहु अर्थात् हाथनुं ओशीकुं करी डाबे पासे कुकडीनी पेरे आकाशने विषे पग पसारीने सुवे. ए रीते रही न शकाय तो भुमि प्रत्ये प्रमार्जीने त्यां पग स्थापे. ज्यारे पग संकोचवो होय त्यारे साथळसंधी प्रत्ये पुंजीने संकोचे अने ज्यारे पासु फेरववु होय त्यारे शरीरप्रत्ये प्रतिलेखीने पासु फेरवे ए सुवानो प्रकार कह्यो. हवे जागवानो प्रकार कहे छे— ज्यारे लघुशंकादिने अर्थे ऊठे त्यारे द्रव्यादिनो उपयोग करे, उपयोग करतां पण निद्रा न जाय तो उछ्वास निःश्वास प्रत्ये रुंधीने निद्रा दूर करे. निद्रा दूर थाय एटले बहार निकळवाना द्वार प्रत्ये जुए, पछी लघुशंकादि करी आवीने पाछो धर्मध्यानमां प्रवर्ते. २—३

हवे सुइ रहेवानी अगाउ शुं कहेवुं ? ते कहे छे— आ रात्रिने विषे जो महारे आ देह संबंधी प्रमाद (मरण) थाय तो अशनादिक चारे प्रकारना आहार प्रत्ये, उपधि प्रत्ये, अने देह प्रत्ये त्रिविधे करी हुं वोसिरावु छुं,

चार मांगलिक छे. १ एक श्री अरिहंत मांगलिक छे, २ बीजा सिद्ध मांगलिक छे, ३ त्रीजा साधु मांगलिक छे अने ४ चोथो केवली भगवन्ते प्ररूप्यो एवो श्रुत चारित्ररूप धर्म ते मांगलिक छे, चार लोकमांहे उत्तम छे. एक श्री अरिहंत लोकमां उत्तम छे, बीजा सिद्ध उत्तम छे, त्रीजा साधु उत्तम छे अने चोथो श्री केवलीए प्ररूप्यो धर्म ते उत्तम छे. चार शरण प्रत्ये हुं अंगी-

कार करुं छुं ? श्री अरिहन्तना शरण प्रत्ये अङ्गीकार करुं छुं. २ श्री सिद्धना शरण प्रत्ये अंगीकार करुं छु, ३ श्री साधु मुनिराजना शरण प्रत्ये अंगीकार करुं छुं अने ४ केवळीना प्ररुपेला धर्मना शरण प्रत्ये अंगीकार करुं छु, ५–६–७.

जीवहिंसा, असत्य वचन, चोरी, स्त्रीभोग, द्रव्यनी मूर्छा, क्रोध, मान. माया, लोभ प्रेम, द्वेष, कलेश, अभ्याख्यान (परने आळ देवुं ते), पैशून्य (चाडी खावी ते], सुखनां कारणोमां रति (आनंद) अने दुःखनां कारणोमां अरति (खेद) तेणे युक्त, परनिंदा, मायामृषा (कपट सहित जुठुं बोलवुं ते), अने मिथ्यात्वशल्य (विपरीत मतनी श्रद्धा) :–आ अढार पापनां स्थानक मोक्ष मार्गने विषे विघ्नभूत छे अने नरक निगोदादि दुर्गतिना कारण छे, ते प्रत्ये रे जीव ! तुं वोसिराव एटले तेनो त्याग कर. ८–९—१०

' हुं एकलो छुं, मारु कोइ नथी अने हुं अन्य कोइनो नथी ' एम अदीन मनथको आत्माप्रत्ये शीखामण आपे, ज्ञानदर्शने करी सहित,शाश्वतो,रागादि परभावथी रहित अने एकलो मारो आत्मा छे;शेष संयोग लक्षणवाळा जे भाव ते ते सर्वे मारा स्वरुपथी बाह्य छे (न्यारा छे), तन, धन, कुटुंबादिकनो संयोग ते . छे मूळ कारण जेनुं एवी दुःखनी परम्परा आ जीवे अनेक भवोमां पामेली छे तेथी ते संयोग संबंध सर्व हुं त्रिविधे वोसिरावुं छुं. ११–१२–१३,

अरिहंत मारा देव छे, जावज्जीव सुधी सुसाधु मारा गुरु छे अने जिनेश्वर देवोए प्ररुपेल तत्त्व तेज मारो धर्म छे, ए प्रकारनुं सम्यक्त्व मारे जीवे [जावज्जीव सुधी) अंगीकार कर्युं छे. १४

सर्व जीवनिकाय हुं खमुं छु, खमावुं छुं, तेओ मारा प्रत्ये खमजो, सिद्धनी साक्षीए हुं आलोयण लउं छुं, मारे कोइनी साथे वैरभाव नथी सर्वे जीवो कर्मना वशथी चौदे राजलोकमां भमे छे, ते सर्वेने में खमाव्या छे मारा प्रत्ये तेओ खमजो. जे जे (कर्म) मने करीने बांधेल होय जे जे पाप वचने करीने भाष्या होय अने जे जे दुष्कृत्य कायावडे करेल होय ते सवने माटे मिच्छामि दुक्कडं छे. १५-१६-१७

---

१० श्री पोसह व्रतनी पूजा

— दुहा —

पडह वजावो अमारीनो, ध्वज बांधो शुभ ध्यान,
पोसहव्रत अग्यारमे, ध्वजपूजा सुविधान । ।१ ॥

ढाळ

प्रभु पडिमा पूजीने पोसह करीएरे, वातने विसारीरे त्रिकथा चारनी; प्राये सुरगति साधे पर्वने दिवसेरे, धर्मनी छायारे तरु सहकारनी ॥ शीतळ नहो छायारे आ संसारनी, कूडी छे मायारे आ संसारनी, काचनी कायारे छेवट छारनी, साची एक मायारे जिन

अणगारनी ॥१॥ ए आंकणी ॥ एंशी भांगे देश थकी जे पोसहरे, एकासणु कह्युरे श्री सिद्धांतमे; निजघर ज· यणा'मंगळ' बोलीरे. भाजन मुख पुंजीरे शब्द विना जमे ॥ शितळ० ॥ कू ॥ का० ॥ सा० ॥ २ ॥ सर्व थकी आठ पहोरनो चोविहाररे, संथारो निशिरे कंबल डाभनो; पांचे परवी गौतम गणधर बोल्यारे, पूरव आंक त्रीशगणो छे लाभनो ॥ शि० कू० का० सा० ॥३॥ कार्तिक शेठे पाम्यो हरि अवताररे, श्रावक दश वीश वरसे स्वर्गे गया; प्रेतकुमार विराधक भावने पाम्योरे; देवकुमार व्रतरे आराधक थयो ॥ शि० कू० का० सा० ॥ ४ ॥ पण अतिचार तजी जिनजी व्रत पालु रे, तारक नाम साचु रे जो मुज तारशो; नाम धरावो निर्यामिक जो नाथरे, भवोदधि पाररे तो उतारशो ॥ शि० कू० ॥ का० सा० ॥५॥ सुलसादिक नव जणने जिनपद दीधुं

---

१ पूर्वे सामायिक व्रतनी पूजामां जेटलो लाभ एक सामायिथी बताव्यो छे ते करतां एक आठ पहोरनो पोसह करवाथी त्रीशगणो लाभ छे. २ आनन्दादिक दश श्रावको. ३ पांच ४ व्हाणना कप्तान (टंडेल) ५ तीर्थंकरपद

रे, कर्मे ते वेळाए वसिओ वेगळो; शासन दीठुं ने व-
ळी लाग्युं मीठुं रे; आशाभर आव्योरे स्वामी एकलो
॥ शि० कू० का० सा० ॥ ६ ॥ दायक नाम धरावो तो
सुख आपोरे, सुरतरुनी आगेरे शी बहु मागणी; श्री
शुभ वीर प्रभुजी मोंघे काळेरे, दियंता दानरे शाबाशी
घणी ॥ शि० कू० का० सा० ।७। इति ॥

॥ श्री बारव्रतनी संक्षिप्त टीप ॥

[सम्यक्त्व)

१ शुद्धदेव—ते श्री अरिहंत बारगुणे करीने सहि-
त अने [अढार दुषण रहित) छे.

जेमने ज्ञान. दर्शन, चारित्र क्षायिक भावे थइ जेने
अनंत चतुष्टयी संपूर्ण प्रगटी छे. जे चोत्रीश अति-
शयो युक्त छे, अने जे पांत्रीश गुणयुक्त वाणी वडे दे-
शना देछे, ते शुद्धदेव जाणवा.

२ शुद्धगुरु--ते पंच महाव्रतना पाळवावाळा सुसाधु,
जे पांच समिति अने त्रण गुप्तिए करीने आ-

त्म रमणमां रमनारा, पांच इन्द्रियोने दमन करनारा अनेक दुःसह परिषहने सहन करनारा, समता रुपी काष्ठथी बाळीने भस्म करनारा, क्षणे क्षणे ज्ञान दर्शनादि गुणपर्याये वधनारा, दशविध यतिधर्म पालवामां सावधान ते शुद्धगुरु कहेवाय.

३ शुद्धधर्म—केवळी भाषित*

आ प्रमाणे त्रण तत्व मारे मानवा; अन्य मिथ्यात्वी देवगुरु आदिकने कारणसर नमवुं पडे तो व्यवहार साचववानी जयणा. स्वलिंगी (वेषधारी) ने व्यवहारथी तथा उपकार बुद्धिथी वंदनादिक करवुं पडे तेनी जयणा, भूलथी अतत्वने तत्व अने अधर्मने धर्म मनाइ जाय तेनी जयणा.

---

* जे श्री अरिहन्त तीर्थंकर समवसरणमां बेसीने बार परषदा मध्ये श्री गणपद धारीने त्रिपदी (उत्पाद,व्यय,ध्रौव्य) तेना दान पूर्वक द्वादशांगीनी रचना कीधी त्यां यथार्थ अर्थना करनार श्री अरिहन्त अने अर्थने अनुसरीने गणधरोए सूत्रो रच्यां तेने आगम कहीए, ए आगममां प्रकाश्या जे भाव सकळ जीवोने दुर्गतिमां पडतां अटकावे तेने धर्म कहीए, एवा धर्मने सद्दहुं ॥

रोज सवारना बनता सुधी ओछामां ओछुं नवकारशीनुं पच्चखाण करवुं अने सांजे दुविहार के चउविहार करवो, न बने तो जयणा. शक्ति प्रमाणे दर वरसे रु. सात क्षेत्रमां वापरवा. सात क्षेत्रना नाम. १ साधु २ साध्वी ३ श्रावक ४ श्राविका ५ देरासर ६ जैन प्रतिमा अने ७ ज्ञान.

ज्यां देरासरनो जोग होय त्यां रोज एक वखत दर्शन करवां अने पूजानी जयणा, जे दिवसे दर्शन न थइ शके ते दिवसे एक चीजनो त्याग करवो,

बारव्रत

१ (देशथकि) प्राणातिपात विरमण व्रत

कोइ त्रस जीवने जाणी जोइने संकल्पीने इरादापूर्वक हणवानी बुद्धिए हणवा नही, घर कुप, तडागादिकमां आरंभ समारंभे तथा व्यापारमां तेमज औषधादिकना प्रयोगथी हणाय तेनी जयणा.*

---

* आ खालो जग्यामां पोताने ते व्रतना सम्बन्धमां विशेष लखवानी जरुर होय तो मुनिराजने पुछीने लखी लेवुं.

२ (देशथकी) मृषावाद विरमण व्रत

१—कन्यालिक[1] एटले कन्या संबंधी सगपण विवाहादिमां जुठुं बोलवुं नही.

२—गवालिक[2] एटले गाय पशु आदिक चोपगा जनावर संबंधी जुठुं बोलवुं नहि,

३-भूम्यालिक[3] एटले भूमी, खेतर; मकान संबंधी जुठुं बोलवु नहि,

४-थापणमोसो एटले पारकी थापण ओळववी नहि.

५-कुडी साख एटले खोटी साक्षी पुरवी नहि,

कोइने देहांत शिक्षा (फांसीनी) शिक्षा थती

---

१ नानी कन्याने मोटी न कहेवी, अने मोटी कन्याने नानी न कहेवी विगेरे, कन्यालिकथी दरेक बे पगवाळा सम्बन्धी जुठुं नहि बोलवानो समावेश थाय छे, पण व्रत लेनारने जेवी अपेक्षा होय तेवी रीते पच्चख्खाण करवुं,

२ गवालीकमां दरेक चार पगवाळा प्राणी सम्बन्धी खोटुं बोलवानो समावेश थाय छे, तो पण व्रत लेनारे खाली अथवामां आगार राखी लेवा, नानी गायने मोटी कहेवी अने मोटीने नानी कहेवी, थोडा दुधवाळीने वधारे दुधवाळी कहेवी अने वधारे वेतरवाळीने ओछा वेतरवाळी कहेवी विगेरे,

३ पोतानी जमीन विगेरे बीजानी कहेवी, बीजानी जमीन विगेरे पोतानी कहेवी,

होय ते वेळा असत्य बोलाय तेनी जयणा.

जैन धर्म उपर प्रेम वा मोहथी जे असत्य बोलाय तेनी जयणा

आ उपरांत जेओने विशेष छुट राखवानी जरूर जणाय तेओए नीचे लखी लेवु.

३ (देशथकी अदत्तादान विरमण व्रत)

१-गांठ न छोडवी
२-खीसो न कातरवो
३-खातर न पाडवुं
४-तालुं न भांगवुं.
५-लुंट न करवी
५-कोइनी पडी रहेली कीमती चीज लेवी नहि.

आ उपरांत जेओने विशेष त्याग करवो होय तेओए नीचेनी जग्यामां लखी लेवुं,

४ (देशथकी) मैथुन विरमण व्रत.

[1]स्वस्त्री (पोतानी परणेली) सिवाय परस्त्रीनो सर्वथा कायाथी त्याग करवो, तेमज तिर्यंच तथा नपुंसक साथे विषयनो सर्वथा त्याग करवो.

स्वप्नमां परस्त्रीसंबंधथी जे मैथुन दोष लागे तेनी जयणा.

आठम चौदश आदिकना पच्चक्खाण करवां होय तो नीचे लखी लेवुं,

५-(देशथकी) परिग्रह परिमाण व्रत)

परिग्रहनुं नीचे प्रमाणे परिमाण करवुं

१--[2]रोकडा रु   रुपे   [मिल्कत रुपे

२—स्थावरमिल्कत [घर हाट विगेरे] रु   नी

३-सोना रुपाना दागीना तथा झवेरात रु

नी किंमतना रुपे

४—नोकर चाकर (संख्या

---

१ तेमज स्त्रीओए (परणेला) पति सिवाय पर पुरुषनो सर्वथा त्याग करवो,

२ उपरनी मीलकत खरीदती वखते जेटली कींमतनी ते होय तेटली कींमतनो हिसाब गणवो, व्यापारने माटे जयणा.

५-सोनारुपा सिवाय बीजी धातु रु   नी किं०खपे.

६-फरनीचर रू.   नी कींमतनुं खपे

७—जनावर [संख्या]   खपे

८-ते सिवाय बीजी मिल्कत रा.   सुधीनी खपे

अथवा एकंदर रीते रोकड, स्थावर, अने जंगम मिल्कत बधु मळीने रु   सुधीनुं खपे

६ दिशि परिमाण व्रत

पूर्व दिशाए	गाउ जवुं खपे
अग्नी खूणामां	गाउ जवुं खपे
दक्षिण	गाउ जवुं खपे
नैरुत्य	गाउ जवुं खपे
पश्चिम	गाउ जवुं खपे
वायव्य	गाउ जवुं खपे
उत्तर	गाउ जवुं खपे
इशान	गाऊ जवुं खपे
उर्द्ध (उंचे)	गाउं जवुं खपे

१ आ प्रमाणे एकन्दर नियम पेण थाय,

अधो (नीचे) गाउ जवुं खपे

आ उपरांत कागळ,तारअने छापाओ वांचवानी अथवा लखवानी तेमज माणस मोकलवानी जयणा।

७ भोगोपभोग परिमाण व्रत

भोग एटले एकवार भोगवाय ते जेमके पुष्प विलेपन भोजन विगेरे

उपभोग एटले एकज चीज बहुवार भोगवाय ते जेमके वस्त्र, अलंकार, घर स्त्री विगेरे

उपर प्रमाणे भोग अने उपभोगनी वस्तुनु परिमाण करवुं तेने सातमु भोगोपभोगपरिमाण व्रत कहेछे.

तेने माटे हमेशां चौद नियम धारवा.

१—[१]सचित्त वस्तु रोज खपे.

२—द्रव्य एटले खावा पीवाना पदार्थ रोज खपे.

---

*१ पृथ्वी-माटी मीठुं विगेरे,

२ पाणी-पीवा तथा नाहाने माटे परिमाण करवुं,

३ अग्नि-चुला, सगडी, चुला विगेरेनु परिमाण करवुं,

४ वायु पंखा, हिंडोळा खाट विगेरेनुं परिमाण करवुं,

५ वनस्पति-अमुक वनस्पति टीपमांथी जे दिवसे जे खावी होय ते धारी लेवी,

३--[1]विगय एटले. घी तेल, दुध, दहीं, गोळ अने [2]कडाविगय ए छ विगयमांथी एक विगयनो प्रत्येक दिवसे त्याग करवो

४—वानह एटले उपानह--पगरखा, मोजा वगेरे जोड खपे

५....तंबोळ ते पान सोपारी विगेरे मुखवास खपे

६—वथ्थ एटले वस्त्र खपे

७—कुसुम ते सुंघवानी वस्तु खपे

८-वाहन एटले गाडी वहाण घोडा विगेरे खपे

९—शयन एटले शय्या अने आसन खपे

१०-विलेपन ते शरीरे चोपडवानी वस्तु खपे

११-ब्रह्मचर्यनो नियम धारी लेवो

---

* विगयनो त्याग बे प्रकारे थइ शके छे,

[१ काची विगयनो त्याग एटले दुध विगेरे मुळ पदार्थनो त्याग अने (२) पाकी विगयनो त्याग एटले मुळमांथी बनेला सघळा पदार्थनो त्याग जेमके दुधपाक मिष्टान्न विगेरे,]

१ तळेली चीज (पकवान विगेरे) ते त्रण घाण पहेला समजवुं.

२, फरतुं, तरतुं अने चरतुं.

१२--[1]दिशि ते दशे दिशाए　　　कोश जवुं.

१३--न्हाण ते रोज　　　वखत स्नान करवुं

लोकाचारनी जयणा

१४--भक्त ते भोजन शेर　　अने पाणी खपे ते शेर

[2]पंदर कर्मादान

१ इंगाल कर्म–चुनो, इंट, नळीआं, कोलसा, खाणमांथी नीकळे तेनो जयणा) धुपेल तेल विगेरे जे चीज भठीथी पाकती होय तेनो भठी करावीने तथा पकावीने वेपार न करवो.

२ वनकर्म–ते पान,फुल,शाक,लाकडां विगेरे व्यापार न करवो. सुका लाकडांनो व्यापार करवानी जयणा.

३ साडीकर्म–गाडां, हळ प्रमुख तैयार करावी तेनो व्यापार न करवो.

४ भाडीकर्म—गाडी घोडा विगेरे भाडे आपवानो

---

१ छठां व्रतमां दिशि परिमाण करेलुं होय तेमांथी ओछुं करवुं.

२ पंदर कर्मादान मांहेथी कोइपण चीजना शेर, बोल्ड राखवा पडे तथा तेनो सटो करवो पडे तेनी जयणा,

व्यापार न करवो, तेम वेचवानो व्यापार न करवो, घरनुं घर वेचवुं पडे तेनी जयणा,

५ फोडीकर्म—सुरंग करावी जमीन फोडवानो धंधो करवो नहि

६ दंत वाणिज्य-हाथी दांत विगेरेनो व्यापार न करवो

७ लख्खवाणिज्य--लाख तथा गुंदनो व्यापार न करवो

८ रसवाणिज्य- घी, गोळ, तेलना व्यापारनो त्याग करवो जयणा राखवी होय तो नियम करी लेवो.

९ विषवाणिज्य- अफीण, झेर विगेरे व्यापार न करवो

१० केशवाणिज्य— पशु पंखीना केश, पीछां उन विगेरेनो व्यापार न करवो.

११ यंत्र पिलण कर्म— ते मील, जीन, संचा घाणी विगेरेथी धंधो न करवो

१२ निलंछनकर्म-बलद घोडा विगेरेने समराववा नहि

१३ दव—वनमां अग्निदाह देवो नहीं.

१४ शोषणकर्म--सरोवर तळाव विगेरेनु पाणी सुकववुं नहि कारणसर कुवा टांका गळाववा पडे तेनी जयणा

१५ असती पोषण—रमतने खातर कुतरा बीलाडां मेंना पोपट विगेरे पाळवा नहि
आ पंदर कर्मादान मां जेने जे रीते त्यागमां फेरफार करवो होय तेणे आ नीचेनी जग्यामां अनुक्रमे लखवुं

८ अनर्थदंड विरमण व्रत

कोइने फांसी आपता होय त्यां जोवा जवुं नहि कोइ पण पक्षीओने क्रीडा माटे घेर पाळवा नहि,तेमज कुतरां बिलाडां विगेरे हिंसक जानवरोने-पाळवा नहि. हाथी, घोडा,घेंटा, कुकडा विगेरेनी लडाइनी रमत ज्यां थती होय त्यां जोवा जवुं नहि जानवरोना सरकस आदिमां जवाय तेनी जयणा, रस्ते चालता जोवाय तेनी जयणा, बने त्यां सुधी स्त्रीकथा. राजकथा, देशकथा तथा भोजन कथा विना कारणे नहि करवानो उपयोग राखवो पण पच्चखाण नहि,

आ सिवाय कोइपण अनर्थदंड थतो होय तो बन-
ता सुधी उपयोग राखवो पण पच्चखाण नथी,शस्त्रना
व्यापारनो आमां समावेश थाय छे तो तेनो त्याग के-
जे जयणा नीचे लखी लेवुं आपणे हथीआरनो वेपा-
र करवो नही पण घर माटे तथा वापरवानी जयणा

९ सामायिक व्रत

दर वर्षे सामायिक करुं रोगादिक कारणे जयणा,
वरषनी अंदर पूर्ण न थाय तो बाकीनी सा-
मायिकने बदले दरेक सामायिक दीठ त्रण बांधी न-
वकारवाळी गणवी चालता सुधी आळस करवी नहीं

१० देसावगासिक व्रत

चौद नियम धारवा अने संक्षेपवानो खप करुं,
एनो अधिकार सातमा व्रतमां आवेलो छे वळी परंपरा
थी दश सामायिकनुं दिशावगासिक व्रत चाले छे ते
दर वरसे करुं रोगादिक कारणे जयणा

११ पौषध व्रत

दरवरसे आठपहोरनो के चारपहोरना पौषध
करुं, आठ पहोरनो न बने तो पोसा करवा.

१२ अतिथि संविभाग व्रत

पौषधना पारणे अथवा तेम न बने तो वर्ष एक-मां वार वार साधुने दान आप्या पछी जमवुं, अने-आखा वर्षमां कोइ उत्तम साधुनो जोग न बने तो कोइ उत्तम साधर्मी भाइने वार जमाडीने पछी जमवुं.

बारतिथि लीलोतरी खावुं दळवुं (त्याग के जयणा लखवुं) त्याग के जयणा लखवुं]

शुद २		
५		
८		
११		
१४		
१५		
वद २		
५		
८		
११		
१४		
०))		

लीलोत्री तथा लीला फळनी टीप

लीलोतरी तथा लीला फळ जे खपे तेनी
नोंध आ नीचेना खाली पानामां करवी

बावीश अभक्ष्य⊛

नाम	त्याग	जयणा
१ मध		
२ मांखण		
३ मदिरा		
४ मांस		
५ उंबराना फळ		
६ वडना टेटा		
७ कोठींबडां		
८ पीपळनी पेपडी		
९ पीपळना टेट		
१० कृत्रिम बरफ		
११ झेर अफीण आदि		
१२ करा		
१३ काची माटी मीठुं		
१४ रात्री भोजन		
१५ बहुबीज		
१६ बोळो		
१७ बीदल		
१८ रींगणा		
१९ अजाण्या फळ		
२० तुच्छ फल		
२१ चलितरस		
२२ अनंतकाय		

बत्रीश अनंतकायना नाम

नाम	त्याग	जयणा
१ सुरण कंद		
२ वजकंद		
३ लीली हळदर		
४ आलु (बटेटा]		
५ लीली कचुरो		
६ सतावरी		
७ हीरलीकन्द		
· कुंवार		
९ थोर		
१० गलो		
११ लसण		
१२ कारेला		
१३ गाजर		
१४ लोढ		
१५ गिरींकरणी		
१६ कुमळा पान		
१७ खरसवो		
१८ थेक		
१९ लीलीमोथ		
२० लुणीना झाडनी छाल,		

२१ थीलोडा
२२ अमृतवेल
२३ मूळा
२४ भूमिफोडा
२५ नवा अंकुरा
२६ वाथुलानी भाजी
२७ सुवरवेल
२८ पालकानी भाजी
२९ कुणी आंबली
३० (कोमळ फल
३१ रताळु
३२ पींडाळु

ए बत्रीशे अनन्तकायनो औषध मेषजमां

वार	तिथि	ब्रह्मचर्य पाळवुं	ब्रह्मचर्यनी अवधा
सुद	२		
	५		
	८		
	११		
	१४		
	१५		
वद	२		
	५		
	८		
	११		
	१४		
	०))		